

Riktlinjer gällande simundervisning och bad

Innehåll

Riktlinjer gällande simundervisning och bad	3
Inledning	3
Simundervisning	3
Bad	4
Ansvar för verksamhetschef, rektor, lärare och skolpersonal	4
Verksamhetschef grundskola	4
Rektor	4
Lärare i idrott och hälsa	5
Skolpersonal	5
Ansvarsfördelning skola/Pepparrottsbadet	5
Bakgrund	5
Ansvarsfördelning	5
Allmänna krav	7
Riskbedömning	7
Gruppstorlek och bemanning	7
Allmänna regler	8
Övrigt	8
Bilaga 1	9
Riskbedömning och handlingsplan	9

Riktlinjer gällande simundervisning och bad

Inledning

Riktlinjerna ska tydliggöra vilka rutiner och regler som gäller för bad och simning i Enköpings kommun. Syftet med riktlinjerna är att förebygga olyckor, så att bad och simning genomförs på ett tryggt och säkert sätt.

Riktlinjerna omfattar hela grundskolans verksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem. De ska följas i alla delar av samtliga medarbetare i Enköpings kommun. Inför bad och simundervisning ska det upprättas en riskbedömning som ska godkännas av rektor. Riktlinjerna behöver även kompletteras med nödfallsrutiner (rutiner som vidtas vid tillbud) samt krisplan för respektive enhet.

Simundervisning

Simundervisning ska anordnas inom ämnet idrott och hälsa i låg-, mellan- och högstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer. I mellanstadiet och högstadiet ska även badvett, säkerhet och hantering av nödsituationer i och vid vatten ingå i undervisningen. I högstadiet ska elever också få undervisning i första hjälpen och hjärt- och lungräddning.

Det är inte reglerat hur många undervisningstimmar skolan ska erbjuda när det kommer till simundervisningen. Därför måste skolan liksom med all undervisning organisera så att eleverna ges förutsättningar att uppfylla de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Då elevernas förutsättningar och behov ser så olika ut, så kan inte heller kommunen reglera denna tid, utan det ligger på rektors ansvar att organisera simundervisningen utifrån de faktiska behoven i verksamheten.

I Enköpings kommun samarbetar vi med externa simlärare. De externa simlärarna planerar och undervisar förskoleklass och åk 2. I övriga årskurser innebär det att den undervisande läraren i idrott och hälsa ansvarar för att planera undervisningen, bedöma elevernas kunskaper och sätta betyg. Läraren i idrott och hälsa ansvarar därmed också för att simundervisningen genomförs på ett sätt som ger eleverna förutsättningar att uppfylla betygsriterierna och för att det finns ett tillförlitligt bedömningsunderlag vid tiden för betygssättning. Om intyg lämnas från externa simlärare behöver den betygssättande läraren analysera de underlag som finns tillgängliga för att sätta det betyg som bäst motsvarar nivån på elevens kunskaper. De underlag som är relevanta vid en jämförelse med betygsriterierna utgör lärarens betygsunderlag.

För att nå elever som inte klarar målen kan simundervisningen behöva anpassas till exempel

genom:

- avskild eller enskild undervisning
- anpassade inlärningsmoment, eller
- avskilda möjligheter till dusch och ombyte.

Bad

Bad i dessa riktlinjer motsvarar frivillig aktivitet som exempelvis genomförs under skolans friluftsdagar eller lovverksamheten inom ramen för fritidshemmets verksamhet. Vid alla former av badaktiviteter ska först en riskbedömning göras och som ska godkännas av skolans rektor.

Bad i sjö är tillåtet i Enköpings kommun men precis som annan badaktivitet ska en riskbedömning göras som godkänns av skolans rektor.

Ansvar för verksamhetschef, rektor, lärare och skolpersonal

Verksamhetschef grundskola

Verksamhetschef ansvarar för att:

- Informera rektor om riktlinjerna
- Följa upp riktlinjerna inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Säkerställa att delegationsordningen hanteras korrekt.
- Årligen se över samt vid behov uppdatera riktlinjerna

Rektor

Rektor ansvarar för att:

- Säkerställa att delegationsordningen hanteras korrekt.
- Hålla sig informerad kring att eventuella förändringar i det systematiska kvalitetsarbetet inte missas.

- Implementera riktlinjerna bland samtliga medarbetare.
- Viktigt att se över kommunens riktlinjer och anpassa dessa utifrån verksamhetens specifika förutsättningar, både på helhet, men också för varje enskilt tillfälle. Rutiner där exempelvis elevunderlaget, ålder, mognad, simkunnighet, personalens erfarenhet osv har tagits i beaktande. Viktigt att dessa rutiner liksom kommunens riktlinjer implementeras i verksamheten.
- Bedöma och organisera så att det för gruppen elever följer med rätt antal personal på simundervisningen och/eller bad. "Rätt antal" kan inte anges, utan måste anpassas utifrån förutsättningarna, undervisning eller bad, simkunniga/icke simkunniga, elevunderlaget och medföljande vuxna.
- Säkerställa att medföljande vuxna vid bad och simundervisning är myndig och är simkunnig enligt Svenska livräddningssällskapets definition.
- Säkerställa att rutinerna kring simundervisningen och bad utgör en naturlig del av det systematiska arbetsmiljöarbetet.
- Att noggrant gå igenom och godkänna rutinerna och riskbedömningar inför simundervisning och bad.
- Upprätta en utbildningsplan för livräddning och hjärt- och lungräddning (HLR) för personalen.
- Säkerställa att det finns uppdaterade rutiner för hantering av nödfallsituationer väl kända för samtlig skolpersonal.

Lärare i idrott och hälsa

Läraren i idrott och hälsa ansvarar för att:

- Följa kommunens rutiner.
- Följa skolans rutiner framtagna av rektor då det utifrån verksamhetens förutsättningar kan ha tagits fram skolspecifika rutiner.
- Planera för simundervisningen på ett sådant sätt så att eleverna ges förutsättningar för att uppfylla betygskriterierna.
- Planera för vilka elevgrupper/årskurser som ska genomföra simundervisning när.
- Bedöma elevernas kunskaper. Läraren i idrott och hälsa ansvarar därmed också för att simundervisningen genomförs på ett sätt som ger eleverna förutsättningar att uppfylla betygskriterierna och för att det finns ett tillförlitligt bedömningsunderlag vid tiden för betygssättning.

- Ta fram skriftliga rutinerna för hur simundervisningen ska genomföras, och då på ett tryggt och säkert sätt. I rutinerna ska vägen till och från undervisningstillfället också finnas med.
- Riskbedöma simundervisningen utifrån framtagna rutiner.
- Gå igenom riskbedömningen tillsammans med skolans rektor som i sin tur ska godkänna rutinerna före det att simundervisningen kan genomföras.

Skolpersonal

Skolpersonal ansvarar för att:

- följa riktlinjerna
- delta i HLR- och livräddningsutbildning i Pepparrottsbadets regi.

Ansvarsfördelning skola/Pepparrottsbadet

Bakgrund

Simkunnighet är en del av läroplanen och detta uppnås genom att skolan kommer med elever för vattenvana i förskoleklass och för simskola i årskurs två.

Detta dokument är framtaget för att tydliggöra ansvarsfrågan.

Ansvarsfördelning

Skolans ansvar:

- Skolan har tillsynsansvar för barnen när simundervisning bedrivs, precis som vid övriga delar av utbildningen. Vårdnadshavarnas tillsynsansvar övergår till skolhuvudmannen under den tid som barnet tar del av sin utbildning. Det innebär att skolan ansvarar för barnens trygghet och säkerhet i samband med simundervisningen.
- Medföljande personal ska vara myndig och simkunnig, rekommendation minst en vuxen per fem barn. Riskbedömning görs av skolan.
- Skolans personal följer med barnen och hjälper till och ser till att barnen byter om, duschar nakna och sätter på sig badkläder.

- Medföljande personal bör vara av båda könen så man kan närvara i respektive omklädningsrum.
- Medföljande personal ska vara ombytta – badkläder eller träningskläder. Inga ytterkläder eller ytterskor ska vara i bassängområdet.
- Assistera de elever som är simkunniga vid behov.
- Ansvara för att barnen följer de ordningsregler som finns

Simlärarnas ansvar:

- Inledningsvis förankra ordningsregler som gäller i simhallen
- Ansvarar för simundervisningen och för säkerheten i simhallen
- Säkerställer att utbildningen är säker och individanpassad.
- Informera om vattensäkerhet – bland annat livräddning, islivräddning samt bad och båtvet.
- Garanterar att simlärarna har genomgått HLR och livräddningsutbildning.

Övrigt:

Simundervisningen har prioritet på bröstsim och liksidigt ryggsim, då fokus är livräddande simskola. Vi lägger stor vikt på teknik men anpassar vid behov.

Under simlektionerna är skolans personal behjälplig simlärarna. Skolans personal förväntas hjälpa till med de simkunniga barnen om behovet finns. Skolans personal ska dock inte släppa sitt ansvarsområde.

Pepparrottsbadet erbjuder skolans personal utbildning i HLR och livräddning.

Det är önskvärt vid stora grupper att det gemensamt tas fram en handlingsplan för att eventuellt låta simkunniga barn stanna kvar i skolan för att på så sätt underlätta utbildningen för de icke simkunniga eleverna.

När elever i förskoleklass, förberedelseklass och åk 2 har lärt sig att simma och inte längre behöver komma till badet för att lära sig kan dessa elever ersättas med andra elever från andra årskullar som har behov att lära sig att simma. Maxantalet får dock inte överstiga gruppens ursprungliga antal. Principen en ut en in tillämpas.

Vill skolan kontakta badet så gör man det genom mejladress pepparrottsbadet@enkoping.se

Allmänna krav

- All skolpersonal som medverkar vid bad ska vara myndig och simkunnig enligt Svenska Livräddningssällskapets definition.
- Inför varje tillfälle ska en huvudansvarig lärare/ledare bland skolpersonalen utses (företrädesvis lärare i idrott och hälsa). Vederbörande ska ha deltagit i hjärt- och lungutbildning (HLR), ha kompetens och förmåga att genomföra (HLR) samt kunskap och förmåga att avhjälpa en nödfallsituation. Minst en av skolans övriga personal, som är med vid badet, men helst samtliga, ska uppfylla de krav som ställs på huvudansvarig skolpersonal.
- Skolpersonalen ansvarar för elevgruppen till och från badet, i duschen, i omklädningsrummet och i badet. Ansvaret för elevgruppen får inte överlåtas till annan personal än skolpersonal. Däremot kan simundervisningen planeras, ledas och genomföras av annan personal än skolpersonal.
- Bedömning av elevers simkunnighet bör ske av lärare varje läsår. Simkunnighet innebär att man kan simma 200 meter, varav minst 50 meter på rygg. Elever som bedömts och visat simkunnighet bedöms vara simkunniga även kommande läsår. Elev vars simkunnighet inte är bedömd ska ses som icke simkunnig.
- Uppsikten över eleverna får aldrig släppas. Minst en skolpersonal ska befinna sig på bassängkanten (eller strandkanten vid bad i sjö) och med god översikt övervaka lektionen. Denna övervakande funktion får inte åläggas andra uppgifter.
- All skolpersonal ska vara omklädd till badkläder, träningskläder eller motsvarande.

Riskbedömning

Inför simundervisning och/eller badaktivitet ska en riskbedömning upprättas utifrån Enköpings kommuns mall för riskbedömning.

Riskbedömningen ska undertecknas av rektor innan simundervisningen startar eller att badet genomförs.

Riskbedömningen ska omfatta moment före, under och efter simundervisningen och/ eller bad. En viktig del i riskbedömningen är att besluta om lämplig gruppstorlek och bemanning (se avsnitt gruppstorlek och bemanning). I riskbedömningen ska det framgå hur ansvaret fördelas mellan skolpersonalen och vem bland skolpersonalen som är huvudansvarig för aktiviteten.

Gruppstorlek och bemanning

I riskbedömningen fastställs tillräcklig bemanning för att kunna upprätthålla säkerhet inför, under och efter simundervisning och/eller bad. Om det under aktiviteten uppstår en situation som leder till otillräcklig bemanning ska badet omgående avbrytas för samtliga elever tills dess att tillräcklig bemanning finns på plats.

Antalet elever per vuxen behöver alltid bedömas utifrån gruppens och de enskilda elevernas förutsättningar. Även de fysiska förutsättningar som badet har, ska vägas in när elevantal och bemanning beslutas. Vid bad utomhus ska vattentemperatur och väderförhållande räknas in i bedömningen.

Skolan kan utgå från Svenska Livräddningssällskapet och MSBs rekommendationer kring simundervisning och bad. Observera att elevernas mögnad, vattenvana, simkunighet samt enskilda elevers särskilda behov tillsammans med bassängens/vattnets fysiska förutsättningar kan medföra, att det finns anledning att minska antalet elever/skolpersonal.

Allmänna regler

Nedanstående regler kan behöva kompletteras med grupp-specifika regler och/eller regler för aktuell badanläggning. Det är skolpersonalens ansvar att den aktuella badanläggnings regler är kända och följs.

- Användning av mobiltelefon under lektionen är endast tillåtet vid nödsituation.
- Skolpersonal använder visselpipa för att påkalla uppmärksamhet vid ett nära tillbud.
- På grund av halkrisk är det inte tillåtet att springa.
- Samtal sker i dämpad samtalston.
- Elever får inte avlägsna sig från bassäng- eller badområdet för toalettbesök och liknande, utan att meddela personal från skolan.
- Skolpersonal som behöver avvika ska utse en ersättare bland övrig skolpersonal.
- Elever som inte följer regler får inte vistas i vattnet.
- Skolpersonal lämnar bassäng- eller badområdet sist

Övrigt

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram publikationen "Säkerhet vid bad med barngrupp". Innehållet ger vägledning och konkreta tips till skolor och andra verksamheter kring hur olyckor i samband med bad och simning kan förebyggas.

- MSB har också tagit fram en "Guide till ökad vattensäkerhet – för kommuner och andra anläggningsägare".
- På [Svenska Livräddningssällskapet \(svenskalivraddningssallskapet.se\)](https://svenskalivraddningssallskapet.se) finns information om simundervisning och bad i pedagogisk verksamhet

Bilaga 1

Riskbedömning och handlingsplan

Datum:	Arbetsplats:	Deltagare:
2024-03-11	Utbildningsförvaltningen, grundskola tillsammans med	Anders Härdevik, Verksamhetschef grundskola
2024-04-18	Pepparrotsbadet	Henrik Wikehult, rektor St Ilianskolan
		Maria Palm, enhetschef Pepparrotsbadet
		Sandra Johansson, Teamleader Pepparrotsbadet
		Madeleine Hedström, HR-partner/Arbetsmiljöstrateg
		Lenny Wikvall, Sveriges Lärare

Anledning till riskbedömningen

Se över risker med simundervisning på Pepparrottsbadet i syfte att ta fram en övergripande riktlinje. Detta görs gemensamt av verksamhetsområde grundskola inom

Utbildningsförvaltningen och Pepparrottsbadet, Upplevelseförvaltningen.

Målet med riktlinjen är att stötta rektor och skolpersonal att undvika olycksfall i samband med simundervisning. En viktig del i detta är att klargöra vilken rutin för ansvarsfördelning som gäller.

Badet har inget formellt ansvar för elevernas säkerhet – dock arbetar de med att förekomma att något händer. Det övergripande ansvaret för eleverna har respektive skola: Tillsynsansvaret ligger alltid kvar på skolan.

Rekommendationen för badet är en vuxen per fem barn – detta gäller generellt. Sedan behöver varje rektor ta beslut kring antal personal inför varje simundervisningstillfälle.

En checklista tas fram utifrån den här riskbedömningen, denna ska vara till hjälp för respektive skola inför varje simundervisningstillfälle.

Riskbedömningen följs upp en gång per år i samband med skyddskommittémöte.

Målrupp	Risk/konsekvens	Risk. poäng	Åtgärder	Ansvarig	Klart	Uppföljning
Elever	Färdväg till/från badhuset: olyckor kan ske, elev kan försvinna.		Vid färd till simskola: elever samlas in och räknas efter påstigning på buss, efter avstigning av buss, i omklädningsrum. Vid avfärd från simskola: elever räknas in innan omklädning, efter omklädning, vid påstigning buss och vid återkomst till skola.	Rektor på respektive skola		

Elever, personal	Ej simkunnig personal från skolan. Personal som ej har kunskap i HLR.		Säkerställa att samtliga personal från skolan som följer med elever till simundervisning är simkunnig. Pepparrottsbadet kan hjälpa till att utbilda personalen i livräddande insatser.	Rektor på respektive skola		
Elever	Omklädningsituationen. Risk för upplevelse av otrygghet, utsatthet och kränkningar.		Önskvärt att en kvinnlig och en manlig personal från skolan följer med – som kan följa med in i respektive omklädningsrum för att säkerställa elevernas trygghet och säkerhet. Pepparrottsbadet avvarar inte personal för detta. Personal från skolan tar alltid emot eleverna utanför	Rektor på respektive skola		
Elever	Pepparrottsbadets personal tar emot eleverna i badgalleriet, här finns en risk för otydlighet i ansvarsfördelningen.		Säkerställa tydlighet i ansvarsfördelning innan simundervisningen. Gå igenom riktlinje och checklista för simundervisning.	Rektor på respektive skola		
Elever	En elev halkar och gör sig illa.		Säkerställa tydlighet i ansvarsfördelning innan simundervisningen. Gå igenom riktlinje för simundervisning.	Rektor på respektive skola		

Elever	En personal som skulle följa med till badet får förhinder.		Om ingen ersättare kan hittas, så ställs simundervisningen in. Rektor avgör inför varje simundervisningstillfälle hur många personal som ska följa med – beroende på elevgruppens behov.	Rektor på respektive skola		
--------	--	--	---	----------------------------	--	--